

PERIÒDICH QUINZENAL ARTÍSTICH, LITERARI Y CIENTÍFICH

Any VIII

Barcelona 30 de Setembre de 1887

Núm. 173

Se publica 'ls dias 15 y últim de cada mes					Fundador: Carlos Sanpons y Carbó	Se publica 'ls dias 15 y últim de cada mes		
PREUS DE SUSCRIPCIÓ	ANY	SEMESTRE	TRIMESTRE	MES	DIRECTOR	PREUS DE SUSCRIPCIÓ PAGANT EN OR	ANY	SEMESTRE
Espanya	60 rals	32 rals	18 rals	6 rals	FRANCESCH MATHEU	Cuba y Puerto-Rico	5 pesos forts	3 pesos forts
Paissos de l' Unió Postal	80 "	44 "	24 "	"	Direcció - Administració: Gran Vía, 220	Filipinas, Méjich y Riu de la Plata	6 "	3'50 "
Se paga per endavant. — Numeros solts 4 rals					Y en los altres paissos, los preus d' Espanya y además lo franqueig			

LO PI DE LAS TRES BRANCAS

SUMARI

TEXT.—*Crònica general*, per Jacinto Laporta.—*Nostres grabats*.—*La fàbrica*, per Joseph M. del Bosch Gelabert.—*Ab vi nou* (poesia), per Miquel Laporta.—*Gent de mar* (continuació), drama de Joaquim Riera y Bertran.—*Clar de lluna* (poesia), per Traditore.—*Notas útiles*, per L. García del Real.—*Los carboners*, poema de Félix Gras, (continuació), traduït per A. Careta y Vidal.

GRABATS.—*Lo pi de las tres branques*.—València: Torres de Quarte; Cabanyas.—Tarragona: Casa àrabs.—Palma de Mallorca: Claustres de Sant Francesch; Dibuxos de P. M. Bertran.—*Los coloms de Sant Març*, à Venècia, quadre de A. Schtler.—*Sant Antoni de Pàdua*, escultura de Anglès, dibuix de A. Ross.—*La aimoyna*.

AVÍS ALS SUSCRIPTORS

A fi de que la repartició dels números pugui ferse sempre ab tota regularitat, preguem als senyors suscriptors que 's servescan donarnos nota de qualsevol cambi de domicili, alteració en la numeració dels carrers, ò altra circumstància que convinga conèixer pe'l bon ordre d' aquesta Administració.

**

NOTA IMPORTANT

Posem en conexement de nostres suscriptors y corresponsals que la *Direcció y Administració* de LA IL·LUSTRACIÓ CATALANA ha traslladat son domicili al carrer de las Corts (Gran Vía), número 220, baxos.

CRÒNICA GENERAL

Encara un altre certamen s' ha d' afegir à la llista dels anunciats fins ara: lo del Casino Provensalench, del qual s' acaba de publicar lo cartell ofertintse als escriptors quinze premis. Es probable que ab aquest certamen de Sant Martí 's donga per finida la present temporada, diguémo així.

Lo de Banyuls de la Marenda s' ha celebrat ja y han obtingut premis y accèssits alguns coneguts escriptors de la nostra terra.

Pera acabar la crònica certaminesca donaré compte de la publicació d' un llibre que conté 'ls treballs premiats en lo certamen que 's celebrà l' any darrer en la vila de Malgrat.

**

Dos llibres més publicats ara de fresch son los titolats *Ays y La colla del carrer*; lo primer es una colecció de elegies catalanes del entusiasta rossellonès que firma ses poesies ab lo pseudònim de «Pastorellet de la Vall d' Arles»; lo segon dels llibres mencionats es tot un tresor d' animades pintures, *memories de xicot*, que 'n diu son autor, lo ja prou conegut escriptor barceloní don Joan Pons y Massaveu.

**

Lo Teatre Català establert en lo Romea ha inaugurat les funcions de la present temporada ab la representació de la tragedia de 'n Guimerà *Lo fill*

del rey, que ha estat ben interpretada y ha merecut una brillantíssima acullida del públich.

L' empresa té à punt d' estrenar algunes obres de celebrats autors y tot fa esperar que 'ls fruïts d' aquest any no serán escassos per lo que toca al nostre ja respectable teatre.

**

Una noticia de fora casa ha tenir cabuda en aquesta crònica.

Ab motiu del centenari de la famosa ópera de Mozart *Don Giovanni*, s' ha executat aquesta en la ciutat de Praga, en la mateixa sala ahont la célebre obra 's feya sentir per primera vegada fa una centuria en presència del immortal compositor que enriquí l' art ab aquella gloriosa creació.

**

Lo rebombori que s' ha armat ab certes declaracions fetes pel Centre Català de Barcelona, no es pera contarse; cada hu se 'n ha prés lo que ha volgut, pero tot ve à recaure en perjudici del catalanisme, que de tothom necessita y tots los elements ha d' aprofitar ara com ara.

Es de creure que 'l cisma promogut entre 'ls catalanistes, no posará en perill la vida de la cosa, pero també es de témer que aquesta divisió no sia la darrera que aparega en lo nostre camp, perque, digan lo que vulgan, no sabem prou clarament ahont ha d' anar à parar lo catalanisme, y hem de topar ab moltes dificultats avans d' arribar à port, y, parlant en plata, tenim una pila de gent que no 'ns pot inspirar confiança pera temps à venir, si es que 'l catalanisme aspira à lo que sempre m' he pensat, encara que ho he anat entenent menos à mesura que m' ho explican més per pessés menudes.

Y es que ha de venir encara 'l día en que 'ls més autorisats precisen bé la cosa y fixen bé les aspiracions del catalanisme, pera evitar que fugen del costat nostre molts que 's dirían catalanistes si 'ls hi fessen compendre que volen lo mateix que volem nosaltres, y també pera no portar enganyats à més de quatre que avuy passen per catalanistes y no 'n tenen d' ésser de cap manera, perque ni 'ls hi convé à n' ells lo catalanisme, ni 'ns convé à nosaltres la seva companyia. Tart ó d' hora ja 's dirà tot ben clar y 'ns comensarém à entendre.

**

En general han estat mal rebudes les exclamacions d' alguns que no simpatizan gaire ab la projectada Exposició Universal de Barcelona. Apart de que no es prou just tot lo que s' ha dit en contra de la futura Exposició, tothom reconeix que aquesta propaganda no es oportuna; que s' haguesen retret tots los inconvenients quan era l' hora d' acordarse la celebració del certamen internacional, estava molt bé; pero ara ja no hi som en aquell cas: ara no hi ha més que tirar avant l' obra comensada, ajudar tothom à que la cosa tinga 'l mellor éxit, y si dificultats se trovan, procurar véncelles y no retraureles exagerant ses proporcions ab una passió que fa de mal veure.

Aixó sembla qu' era lo més prudent, y tal ho creuhen los que ab fredor consideran la cosa.

J. LAPORTA

NOSTRES GRABATS

Lo pi de las tres branques

Sobre aquest famós arbre diu l' escriptor catalanista D. Francisco Muns.

«Sortint de Berga pel camí que porta à Sant Llorens dels Piteus, atravessant pel llarch lo terme d' Espinalvet, poch després d' entrar en lo de Castellar del Riu, al mitx d' un pla pintoresch voltat d' altíssimas montanyas, conegut per lo pla de Camp-llonch, s' eleva 'l famós pi. Tots los habitants de l' alta montanya de Catalunya ó 'l conexen de nom ó l' han visitat alguna vegada, perque es objecte de sa curiositat y de la veneració de molts. Es un arbre magnífich pertanyent à la mena denominada *pinasas* y forma contrast ab los altres qu' emboscan lo pahís, pertanyents tots à la dels anomenats pins negres, semi-abets, mentres que 'l que 'ns ocupa es únich exemplar en sa classe.

Se compren sa grandiositat si 's té en compte sa forma original y sas proporcions. D' arran de terra fins à deu pams d' alsada es una sola soca que te 33 pams de circumferència, dividintse després en tres branques perfectament iguals fins à l' altura total de l' arbre, que será de uns 150 pams, essent de 18 pams la circumferència de cada branca.

L' aspecte d' aquest arbre gegant es imponent, y 'ls vehins d' aquells voltants saben prou be que durant las diferents guerras qu' han devastat aquest pahís, s' han amparat à l' ombra de sas branques batallons enters. Nosaltres no podem calcular sa antiguitat, qu' ha d' ésser gran, y creyem que sa vida conta moltes centurias, sent la seva fama y 'l respecte qu' inspira lo que l' ha revestit d' aquexa aureola de veneració que s' exten à todas las maravellas de la naturalesa.

Pero hi há més: com que la seva forma eleva 'l pensament à l' idea del august misteri de la Santíssima Trinitat, una tradició popular y constant recorda la concessió d' indulgencias feta per un Bisbe als devots que devant d' aquell pi resessen un *Credo* en honra de la Santíssima Trinitat, qual imatge 's troba representada en aquella obra.

Hem volgut indagar lo fonament d' aquella tradició y l' hem vist consignat en un document curiosíssim existent avuy día en la próxima parroquia de Castellar del Riu, que creyem veurán ab gust nostres lectors en l' idioma original en que está escrit. Diu així:

Al devot cristià:— Per tradició antiga se sab que lo Ilm. senyor Fr. Joseph de Mesquia, Bisbe de Solsona (1746), concedí 40 dias de perdó resant tres CREDOS devant del Pi de las tres branques, vestigi y figura del misteri de la Santíssima Trinitat, principi y fi de nostre ser y be.

Lo mateix confirmà y à més anyadé 40 dias de Indulgencia resant ab bona devoció un CREDO en memoria de la Santíssima Trinitat, contemplant atentament la obra visible del Pi, y adorant la mà invisible que feu tal portento; com diu l' Apòstol: INVISIBLES DEI PER EA QUÆ FACTA SUNT INTELLECTU CONSPICIUNTUR.— Així ho he enconrat en lo Arxiu de esta Rectoria, y perquè fos més expressiu he posat la figura del Pi, jo,— Ramon Casals, Pbr. y Rector de Castellar del Riu.

Per acabar, hem de recomanar als aficionats à las bellesas naturals y artísticas del nostre pahís, que no dexen de verificar una excursió per la regió bergadana, segurs de trobarhi bellesas que 'ls encanten y ensenyansas que 'ls sorprenan.

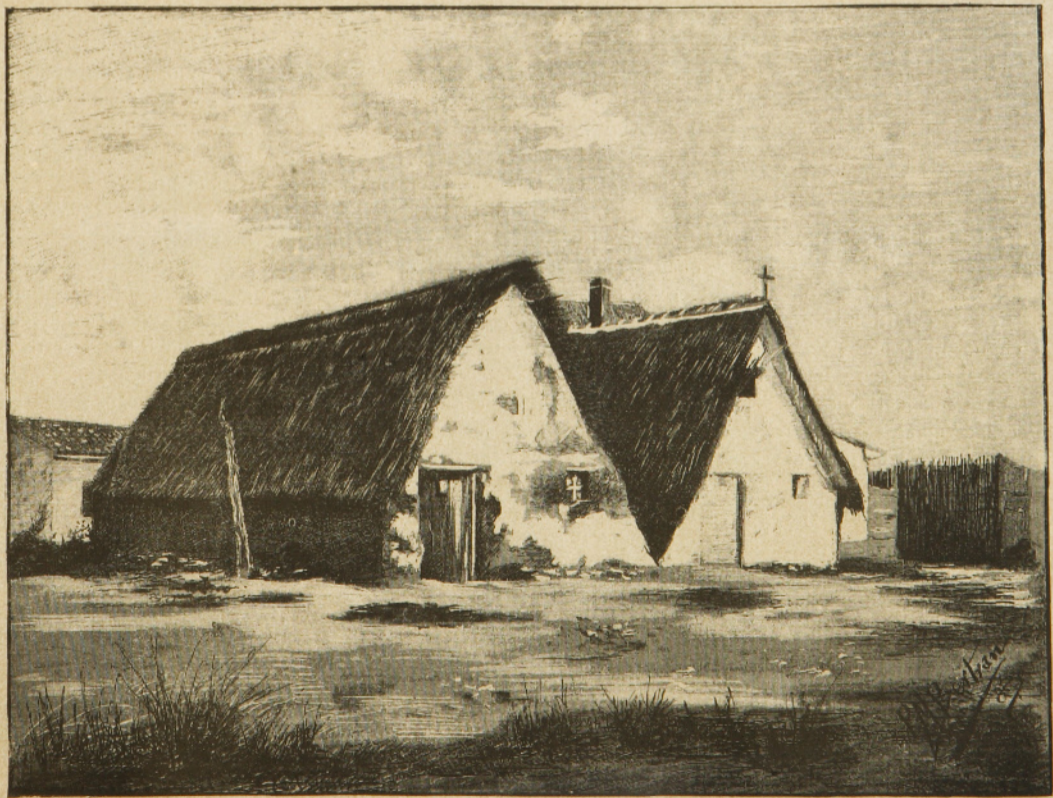
València: Torres de Quarte; Cabanyas. Tarragona: Casa àrabe. Palma de Mallorca: Claustres de Sant Francesch.

Aquests quatre grabats venen à augmentar la sèrie de vistas, que desde temps anem donant en nostres planas, de monuments y curiositats catalans, ab l' idea d' arreplegar en la nostra IL·LUSTRACIÓ tot lo que d' artístich y pintoresch conserva encara la patria de D. Jaume. Los dibuxos del Sr. Bertran conservan escrupulosament lo carácter especial de cada monument, essentli un poderós ausiliar la fotografia que no ment en sas reproduccions.

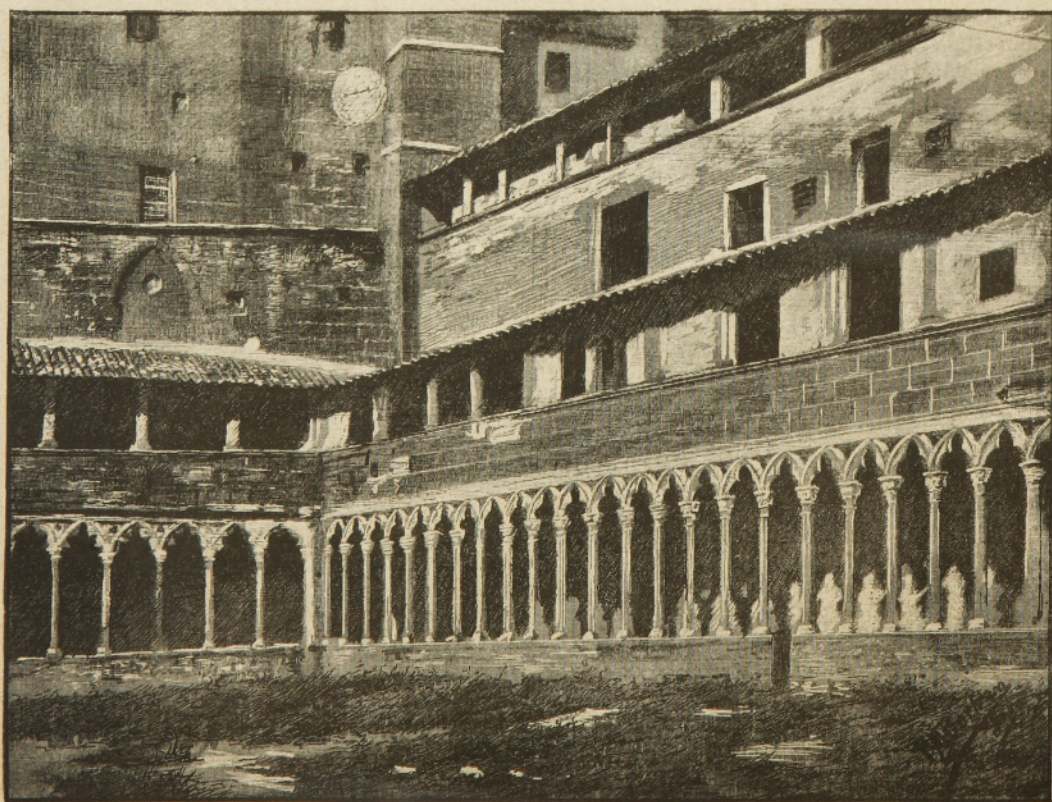
VALENCIA. TORRES DE QUARTE

VALENCIA. CABANYAS; DIBUXOS DE P. M. BERTRÁN

TARRAGONA. CASA ARABE

PALMA DE MALLORCA. CLAUSTRES DE SANT FRANCESC; DIBUXOS DE P. M. BERTRÁN

LOS COLOMS DE SANT MARCH, A VENEZIA; QUADRO DE A. SCHILLER

EUDALT
¡Oh! (Tots participen de la complacència d' Eudalt, menos D. Victoriá, que murmura baix y mou lo cap.)

MERCÉ
¿No deyas, días há, que l' altre carruatge estava indecorós?

EUDALT
¡Cóm!... ¿Es per mí?

MERCÉ
¿Y donchs per qui? (Gumersindo s' ha acostat al balcó á mirar. D. Victoriá segueix murmurant.)

EUDALT
¡Qué bona ets, mamá! ¡Sempre esperant lo moment de complaurem! (Agafa la ma de D.ª Mercé y la besa.) Me faltan paraulas ab que expressarte la meua gratitut.

VICTORIÁ
Com me 'n faltan á mí per censurar que s' atenguin tots els teus capritxos. (Los joves están agrupats á la galería. Gumersindo intenta acostarse y parlar ab Angelina, però aquesta, sense demostrar qu' ho fa expressament, se n' aparta passant al altre costat d' Eudalt. — Joch. — D.ª Mercé s' acosta á D. Victoriá, qu' está en primer terme, y li enrahona apart pausadament y ab intenció marcada.)

MERCÉ
¡Vamos, Victoriá, no t' enfadis!... (Confidencial.) ¿No devem procurar que l' Eudalt abandoni las malas costums que tu li reprovas? ¿No devem procurar que posi afecte á n' aquesta torre? Donchs aixó t' explica 'l meu obsequi: quant més bé 's trobi aquí, menos se 'n mourá.

VICTORIÁ
Sí: però...

MERCÉ
Peró aquesta vegada no tens gota de motiu per queixarte, perque 'l carruatge ha sigut pagat ab fondos estalviats per mí á copia de temps.

VICTORIÁ
Está bé: donchs no pots ni deus oposarte á que compri jo á la nena l' «Erard» que desitja.

MERCÉ
Turbada) ¿A qué? Li basta ab el pianino que té.

VICTORIÁ
Sí, ¿eh? . . . ¿Es á dir que á n' ella li basta l' actual pianino, y á l' Eudalt no li bastava l' altre carruatge?

EUDALT
¡Sí, sí! Dit y fet. Anem á estrenarlo plegats. ¡Aném-hi, Angelina!

GUMERSINDO
(Mirant á fora.) Tot está á punt.

ANGELINA
¡Me fa un xich de por! El *tórdo* es tan fogós... tan...
EUDALT

No temis. Ja li coneix las trassas y manyas. No 'ns separarem del Passeig de Mar. (Apart á n' ella.) (Potser veurem arribar á... n' ell... ¿Estás?

ANGELINA
Reprimint la alegría.) (¡Ah!)

EUDALT
(¡La corda sensible! Ja hi estem anant.)

ANGELINA
Mamá...

MERCÉ
Digas.

ANGELINA

¿Vols que vagi ab l' Eudalt á estrenar el carruatge? Ell me convida...

MERCÉ
Ja qu' ell te convida...

VICTORIÁ
¡Gran rahó! (¡Quan dich qu' aqueix pillastre ha capgirat el cervell de la meua dona!)

MERCÉ
Amich Gumersindo, si desitja pendre part en lo passeig, no dupto de que 'ls meus fills l' admetran molt gustosos en la seva companyia.

EUDALT
¡Ja ho crech! Anirém un xich justos, però... Vingui, vingui per donar, com á notari, fe del acte, y per exténdren acta com á secretari.

GUMERSINDO
No sé si la senyoreta ..

MERCÉ
La senyoreta no s' hi oposa, sinó al contrari... ¿Vol ferli 'l favor de donarli 'l bras?

GUMERSINDO
Ab molt gust. (¡Oh, felicitat! Me tremolan els genolls y se 'm nua la llengua... ¡Ah! ¿Per qué las noyas bonicas han d' etzarar aixis als notaris qu' están per merèixer?)

ANGELINA
¿Aném, Eudalt?

EUDALT
Aném... aném. (¡Quánta impaciencia!... ¡Oh amoré, amoré!...)

GUMERSINDO
(Fa un moviment desgraciat al caminar.) ¡Ay! ¡Dispensi, senyoreta!

EUDALT
Fins á després.

VICTORIÁ
¡Aturat, atolondrat!

EUDALT
¿Qué vols, papà?

VICTORIÁ
¡Cuidado ab fer bojerías!

EUDALT
No tingas por. Adéu, y... gracias. (Donant la má á donya Mercé y besant la d' ella.)

ANGELINA
Adéu, mamá.

EUDALT
(La meua propia mare no m' estimaria més, ni jo estimaria més á la propia mare.) ¡Aném, aném! (A Gumersindo.) ¿Qué fa aturat?

GUMERSINDO
¡Ay! ¡Aném!.. Servidor... (Molt será que aquest gat dels frares no 'ns causi algun desperfecte personal.) ¡Aném... aném!... Servidor de vostés.

ESCENA X

D.ª MERCÉ y D. VICTORIA

VICTORIÁ
¡Vaja! Tractantse de tu y de la seva germana, es un gran xicot, ¿oy?

MERCÉ
¡Ah! ¡Qué bo es per ella! Las sevas lleugeresas t' irritan; però... confessa que devegadas hi ets massa rigorós.

VICTORIÁ
¿Altre cop? ¿Qué va que 't preparas per demanarme un nou favor per ell? Com si ho sentís.

MERCÉ
Donchs... t' equivocas, Victoriá. No penso demanarte res... es á dir, res de nou. Sols voldria recordarte...

VICTORIÁ
¿Qué?

MERCÉ
El... el projectat augment d' herencia á favor d' ell.

VICTORIÁ
¡No ho he dit!

MERCÉ
Veurás: el notari m' ha entregat la minuta d' escriptura y... (Mostrantla.)

VICTORIÁ
¿Sí? Donchs mira: també á mí m' ha entregat la meua. (Idem.)

MERCÉ
¿Cóm?

VICTORIÁ
Com ho veus: sols que, aixis com la teua es favorable al Eudalt, la meua es favorable á la Angelina.

MERCÉ
Explicat.

VICTORIÁ
¡Prou! ¿Tu estás empenyada en que jo millori ab deu mil duros al Eudalt, oy?

MERCÉ
Sí.

VICTORIÁ
Donchs no ho esperis.

MERCÉ
¿Per qué no?

VICTORIÁ
Perque l' Eudalt, ab lo que ja li tinch assenyalat per després de la meua mort y ab la carrera que cursa, podrá sostenir dignament la seva posició, si posa judici; mentres que la Angelina no contarà més que ab lo seu dot, y no vull que, faltantli jo, pugui sufrir privacions: ¿comprends?

MERCÉ
(¡Deu meu!) Considera...

VICTORIÁ
Considero, Mercé, qu' estás obcecada, y que lo únich ¿ho entens? lo únich que puch fer, siguent encara injust, es repartir en parts iguals lo que deixi després de mort.

MERCÉ
(Més agitada.) ¡Oh, nol.. ¡Imposible!.. ¡No pot ser!.. ¡No pot ser!..

VICTORIÁ
¿Per qué no? (Sever y alsantse.)

MERCÉ
Perque... perque...

VICTORIÁ
¡Acaba!

MERCÉ
Perque l' Eudalt es el cridat á sostenir el nom de la familia; perque ell es qui deu conservar-lo digne y respectat com fins avuy; perque la fortuna que intentas repartir en parts iguals te pertany á tu sol, á tu exclusivament, ¿comprends? y ¡ha de passar al fill, al teu heréu natural!

VICTORIÁ
(Després de pausa.) ¡Al fill! ¿Per ventura la Angelina no es també filla meua?

MERCÉ
(¡Oh!) (Exclamació continguda. Intenta replicar y no pot.)

VICTORIÁ
¡Per Deu, que tanta obstinació es ja inconcebible!

SANT ANTONI DE PADUA; ESCULTURA D' ANGLÈS, DIBUIX DE A. ROSS

LA ALMOYNA

com una serp y cada cop fibla. De sopte 's torna groch, gira 'ls ulls, exten los brassos y crida.

—¡Baixa, que puga enganxarhi, fill de Nazaret! ¡Te posarè la sofra y 'l collar, y veurem qui mes prompte 's cansa de nosaltres dos!—

¡Bram espantòs! ¡Monstre enrabiat! ¡aixís se 't glaçe 'l moll de l' espinada y que ton cos mori d' un mal lleig! ¡Ja que has malehit lo nom del Etern, aixís detras los ferros d' una gabia 't vejas punxat per 'l agullada, igual que una bestia fera!

Mentres tant, la mala-llengua s' aplaca, tira 'l barret sobre l' herba, 's fica sota 'l carro y apreta l' espatlla contra 'l fusell.

—¡Tornemhi!— crida á sa gent, ab veu rugallosa. —¡Anem, au! ¡Ara jo també hi sò: vejam si esteu rovellats, traydors malehíts!

Apa ¿siguemhi?

—Siguemhi.

—¡Oh! ¡jissa! ¡rocins!—

¡Mala desgracia! ¡quasi no 's mou! Ab las mans sobre 'ls genolls, ¡Orsan fa un esforç: sembla que 'l fusell se torcí, lo carro s' aixeca, las rodas ja són á la vora del sot; un xich mes! ¡Ara! ¡Dèu n' ha eixit perdent!

Lo carro, com un llargandaix que 's sent trepitjat, marxa enfilant al bosch dels Javons. La olor de las mentas xafadas embauma al moment las auras de las valls. La colla desapareix com un foch follet.

Una setmana després, al fons d' un laberinto, al peu de Verdolier, sota una noguera que almenys tè deu canas, Orsan ab sos lladres aparian sa pollastrada. En lo mirar dels perduts llu l' ira, l' enveja y la barbresa.

Orsan, de temps en temps mira la roca espadada que, com un niu d' aligots, tè a Verdolier, hont s' en-

galana cada matí la bella Anunciada, amor de Reginel, esperant lo día de rebre l' anell tant desitjat.

A la matinada, quan monts y plans encara són á las foscas, lo xich mas d' allí dalt, llú com una rosensa espiga, puig, dels grans Alps fins allí, lo sol dona un bot no mes y s' hi detè un moment avans d' aclarir las valls. ¡A pesar dels sarments del parral qu' enredan la finestra, la donzella ab los brassos nua obra 'ls finestrons, y zast! lo sol la besa á la boca y de per tot. ¡Ay! ¡quant sovint Reginel y l' astre arribavan plegats, y tots dos ab un abraçada volian agafar la noya! Pero avuy es lluny, ben lluny l' estimat jove.

¡Es lluny! Heus aquí perque l' hermosa 's play com un anyell afamat; heus aquí perque s' han vist caure com perlas las llágrimas de sos clars ulls. Ningú la sent, ningú la veu; no mes las flors, las áligas y 'l sol coneixen sa pena.

¡Heus aquí perque la donzella ja no baixa á mirar-se en la pica del pou son rostre y son coll graciós, y perque deixa belar de fam las ovellas en lo corral, mentres ella tot lo matí es á la finestra ab la vista á baix, al lluny!

Heus allí perque, vestida ab senzillesa, no mes va á missa matinal; y se 'n torna á casa desseguida per plorar. Plora, y no obstant guarda una promensa, la promensa de Reginel, que va jurarli fidelitat lo día que li entregá las arracadas dauradas.

Heus aquí perque ha deixat las joyas damunt de la taula, y perque du las faldetas de flor de malva mal posadas y mal clos lo mocador del coll. Ab ningú s' enrahona; no 's deix sentir mes que ab la fressa del esclòps. La mare, que 'u compren bè, llessa un mar de llágrimas.

Heus aquí perque d' Anunciada ni se 'n parla á

la vetlla: lo pare buyda un rusch; los noys fan ron-sals pèls bochs del remat; ella, desesperada, fila en un racó; lo pastor, ab lo ganivet allisa un bastó de boix per las xurriacas.

¡Lo jove es lluny! Perço la colla dels malfactors cou lo menjar á baix sota de la noguera; y quan es fosch, quiscú d' ells, tapat ab la capa, se 'n va á estudiar las tasqueras y 'ls vols dels mes xichs viaranys que van adalt de la masía. Ningú de Verdolier pensa que vullan altra cosa que feixos de llenya; y 'l bon pare diu: —«¡Pobre gent! quan vinga 'l fret, be han menester alguna cosa per fer foch. Lo que donem als pobres, tart ó d' hora ho paga Dèu.»

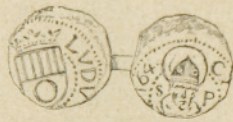
Pero 'l bon home anava errat; en lo moment de disculparls y dirlos pobre gent, lo perdut d' Orsan los aplegava sota la noguera... Lo vent del Rhon qu' esten la nuvolada, bufa d' una manera espantosa; mes la veu d' Orsan domina la tempesta que somou lo bosch fins á las arrels y fa caure las rocas dels penyals. ¡Talent sembla que 'l piu del món grinyola! Lo vent xiula entre l' herba seca. Heus aquí lo que Orsan digué:

«Jo penso que será cas d' aprofitar la tempesta per pujar al cim de la montanya que du á Verdolier. Eixa esquena de camell tè tres eaminets que, desde dalt, arriban tot fent *essas* á la vall; qualsevol diria que son tres llampechs baixant del cel. Fa prou fosca, s' aixeca vent, lo cel es ben ple de núvols com lo Rhon quan carreteja 'ls gels; y si Dèu que 'u governa tot volgués deturarvos, jo, en pach, voldria allargarli un revès á la cara.»

Los ulls semblan dos grans de rahim vermell y li surten del cap. Aixís va dient:

ANTONI CARETA Y VIDAL

(Seguirá)

REVISTA DE CIENCIAS HISTORICAS

PUBLICADA PER SALVADOR SANPERE Y MIQUEL

CONDICIONS D' AQUESTA PUBLICACIÓ

La REVISTA DE CIENCIAS HISTÓRICAS se publica per quaderns mensuals de 100 planas en quart, il·lustrats ab profusió de grabats intercalats en lo text y solts si 'ls treballs ho requereixen.

Lo preu de suscripció al any, en tota Espanya, es de 20 pessetas, y pera l' extranjer y Ultramar

25 pessetas. Volums endarrerits, 15 pessetas un. Se suscriu en Espanya y extranjer, en las principals librerías.

BARCELONA

REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ

220-GRAN VÍA-220

GRAN DEPÓSIT

DE
ARADAS, BOMBAS, PULSÓMETRES, PREMPAS
filtres, expremedoras, ventadoras
mánegas pera filtrar
y artículos pera magatzems de vins

ESPECIALITAT EX PULVERISADORS CONTRA 'L MILDIU

BASIL MIRET

TARRAGONA | BARCELONA
Rambla de Sant Joan, 36 | Carrer de la Princesa, 61

REUS

Carrer de Seminaris, 4

Sucursals en las primeras ciutats d' Espanya

TALLERS D' EBANISTERIA Y DECORAT D' HABITACIONS

DE JOAN SANCHEZ

Mobles d' art de totes épocas y estils, y
mobles econòmics de fantasia y capritxo.

Montaner 133 y 135, entre 'l de Mallorca y Provensa

BARCELONA

TEXIDOR

Especialitat en artículos de pintura, dibuix,
arquitectura, y tot lo referent al ram de
fotografia.

Regomir, 3 y 5, Barcelona

Fábrica italiana d' embutits de tota classe
AB REAL PRIVILEGI
Especialitat en mortadelas y tota classe de galantina
Carrer de Mallorca, 28a.-BARCELONA

REMESAS DIRECTAS
á tots los punts de la Peninsula y Ultramar

FÁBRICA DE FARINA SABONOSA

pera la bugada de robas, fregar plats, taulas, pisos,
útils de cristall, etc., etc.

YVARS, BISQUERT Y C.^a

317, Aragó, 317.—Barcelona

Se ven en las principals tendas y droguerías

RAMON CERDÀ

Construcció y reparació de tota classe d' aparatos

DE CIENCIAS FÍSICO-MATEMÁTICAS

Especialitat en timbres elèctrics y parallamps

Carrer de las Cortes, 280, baixos

TALLERS DE REPRODUCCIONS ARTÍSTICAS

212 — GRAN VÍA — 212
BARCELONA

THOMAS

14 — CANUDA — 14
BARCELONA

FOTOGRAFAT Y FOTOTIPIA

Reproduccions tipogràfiques de dibuixos de totes classes, cartes geogràfiques, plans, música, estamperia, fondos d' accions, etc., etc.

PROCEDIMENT NOU DE GRABAT QUÍMICH

pera la reproducció directa d' objectes presos del natural, vistas, monuments, quadros, aquarelas
bronzes, medallas, tapicerías y tota classe de catálechs artístichs é industrials

PUBLICACIONES DE LA ILUSTRACIÓ CATALANA

PENSAMENT DE NIT

MELODÍA PERA CANT Y PIANO
Lletra de F. Matheu
Música de Joseph Garcia Robles

Preu: 2 rals

PIFERRER

NECROLOGÍA
per
JOAN SARDÁ
Forma un elegant quadern de 64 planas.

Preu: 4 rals

FUNERALS

DELS REYS D' ARAGÓ A POBLET
transcrit per
MANUEL BOFARULL Y SARTORIO
Un quadern contenint tot lo ceremonial.

Preu: 4 rals

TRES ENGLANTINES

¡Visca Aragó!—; Depressa!—Ferran V
poesies de
RAMON PICÓ Y CAMPAMAR
Mestre en Gay Saber

premiades en los Jochs Florals de Barcelona, precedides d' un estudi de J. Sardá, é ilustrades ab un retrato de l' autor per Ross y nou lámimes de Baixeras, Pahissa y Pellicer.

Edició de luxe en magnífich paper y ab elegants escobertes.

Preu: 8 rals

MEMORIAS D' UN NIHILISTA

ESCRITAS PER ISAACH PAULOWSKY
y tradubidas al catalá per
NARCÍS OLLER

Aquestas Memorias de las presons russas, que tan éxit han obtingut al estranger, interessan vivament y retratan la vida dels presos politichs en lo pahís del nihilisme. Aquesta edició va acompanyada d' un MAGNÍFICH RETRATO DE L' AUTOR.

Preu: 6 rals

EXCURSIONS Y VIATJES

MOSSEN JACINTO VERDAGUER

Mestre en Gay Saber
profusament ilustrats per PAHISSA, PINÓS y SIVILLA

Aquesta edició compren los viatjes al Alt Pallars, á la Costa d' Africa, al Nort d' Europa y á la Mare de Deu del Mont. És un llibre de lectura instructiva y agradable, y l' que millor retrata la personalitat del gran poeta.

Preu: 12 rals

ACABA DE SORTIR

TERCERA EDICIÓ

LA COPA

DE
FRANCESCH MATHEU

Colecció de brindis y cansons. Edició en paper de de fil, ab elegants escobertes.

Preu: 6 rals

TERCERA EDICIÓ

ACABA DE SORTIR

DOS MAGNÍFICHS FAC-SÍMILS DE DOS ESTUDIS

DEL
DISTINGIT PINTOR B. GALOFRE

Es un treball de fototípi que honra 'ls tallers dels senyors Thomás y C.^a, havent merescut los elogis de la premsa y dels artistes, per ser la reproducció tan exacta que 's confon ab los originals. Los fac-símils, tirats en paper engre, van apuntats sobre ricas cartolinas, a propòsit de ser enquadrades.

A pesar de lo delicat del treball, s' han posat á la venda al ínfim preu de 6 RALS cada fac-símil.

LOS COMEDIANTS

DEL SEGON PIS
NOVELETA DE COSTUMS

original de

Joaquim Riera y Bertran

Preu: 2 rals

ACABA DE SORTIR

ACABA DE SORTIR

BENET ROURE

NOVELA

DE

LLUÍS B. NADAL

Preu: 6 rals

Preu: 6 rals

A PUNT DE SORTIR

A PUNT DE SORTIR

LA GENT DE L' ANY VUYT

DRAMA EN TRES ACTES Y EN VERS

PER

MOSEN JAUME COLLELL

Mestre en Gay Saber

Preu 8: rals

A PUNT DE SORTIR

A PUNT DE SORTIR

LA BONA GENT

NOVELETA DE COSTUMS

PER

BONAVENTURA BASSEGODA

Preu: 6 rals

Preu: 6 rals

A PUNT DE SORTIR

A PUNT DE SORTIR

MALA HERBA

DRAMA EN QUATRE ACTES Y EN PROSA

PER

Francesch Ubach y Vinyeta

Mestre en Gay Saber

Preu: 8 rals

Preu: 8 rals

FRANCESCH MATHEU

LO ROSSINYÓ

ARIQUER

A punt de sortir

Aquesta llegendeta en vers, elegantment ilustrada ab 25 lámimes fototípicas y diferents grabats, tot tirat ab varietat de tintas sobre magnífich paper Xina, formarà un volumet ricament enquadernat que 's publicarà próximament y del qual se n' está fent una curtíssima tirada.

A pesar del luxe inusitat de l' obra, las personas que desitjen adquirirla poden suscriureshi desd' ara en l' Administració de LA ILUSTRACIÓ CATALANA, al preu de . . . . . 40 rals.

Los suscriptors á LA ILUSTRACIÓ CATALANA obtindrán una rebaxa de la meytat de preu, podent per lo tant adquirirla per sols 20 rals.